

Kv-Leader hanke, Sukujen Silta



Teksti: Jari Stenroos

*Kuvat: Aki Palomäki, Jari Stenroos
ja Altti Mäntylä*

TAUSTAA

Merikarvia-seuran jäsenille, sekä kunnassa toimiville sukututkimuksen harrastajille on vuosien varrella tullut lukuisia selvityspyynnökyseilyitä Merikarvialta 1800 – 1900- luvulla lähteneiden siirtolaisten jälkeläisiltä sekä heidän sukulaisiltaan. Yhdistykselle tullessa kyselyissä muun muassa pyydetään selvittämään sukulaisuussuhteet heidän ja Suomessa asuvien sukulaisten välillä.

Suomessa on moniin maihin verrattuna useiden vuosisatojen taakse ulottuvat rekisteritiedot suomalaisista, mikä edesauttaa lähinnä sukututkijoita, joskin rekisteritiedot ovat muodossa, josta esimerkiksi englanninkielisille on hyvin vaikeaa selvittää tietoja. Luotettavien tietojen selvittäminen on hankalaa, mikäli ei ole syvästi perehtynyt asiaan.

Hankkeen selvitystyötä on valmisteltu kirjallisuusselvityksin, henkilöhaastatteluin, sekä internettiä hyväksi käyttäen. Hanketta on ollut valmistelemissa, Lauri Hakosalo, Asko Virta Seija Väre, Antti Väre, Erkki Vanhatalo, Jouko Venho, Jorma Rinne, Veli-Matti Hietikko, Veikko Heikkilä, Seppo Haukoranta, Kaj Rekola ja Jari Stenroos. Nämä henkilöt ovat sitoutuneet olemaan hankkeessa mukana eri tehtävissä omien vahvuusalueidensa mukaan.

Hankehakemuksessa haimme rahoitusta mm. kahden osa-aikaisen työntekijän palkkaamiseksi hankkeen ajaksi, jotka myös palkattiin ja he toimivat omilla tehtäväalueillaan koko hankkeen ajan.

TOTEUTUSAIKA

Hankkeen toteutusaika 1.10.2016-30.9.2017

RAHOITUSSUUNNITELMA

Sukujen Silta kv-esiselvityshankkeen kokonaisbudjetti oli 18.500€, joka koostui 90 %

haettavasta Leader-rahoituksen osuudesta ja 10 % omarahoitusosuudesta

Merikarvia-seura ja sitoutui välirahoituksen järjestämiseen hankkeessa, joka myös toteutui suunnitelman mukaan

Mitä saimme aikaan hankkeen aikana?

SEIJA JA ANTTI VÄRE RUOTSISSA 26-28.1.2017 (Teksti Seija Väre)

Sukujen sillan hankematka 26.-28.1.2017 suuntautui Eskilstunaan. Tein matkan mieheni Antti Vären kanssa. Kohteeksi oli valittu tämä kaupunki, koska siellä sijaitsee ruotsinsuomalainen arkisto. Valtavan suomalaisen arkiston kätköjämme päässeet tutkimaan, mutta meitä varten oli suunniteltu kontakteja ja ohjelmaa kiitettävästi.

Porilaissyntyinen arkistonjohtaja Erkki Vuonokari oli Tukholmassa, mutta Seppo Pesonen esitteli meille arkistoa sekä aiheeseen liittyviä kirjoja, myös ruotsinkielisiä. HP Nikkanen lähetti ruotsinkielisen selvityksen arkistoasiasta. Tiedot ovat salaisia 70 vuotta Ruotsissa, kun ne Suomessa ovat sata vuotta. Pesonen kertoi, ettei edes henkilön kieltä mainita asiakirjoissa. Soitimme Seppo Pesosen serkulle, joka sattuu olemaan tunnettu sukututkija Seppo Remes. Hän sanoi, että jos halutaan mennä tutkimaan siirtolaisten henkilötietoja, olisi selattava Ruotsin seurakuntien kirkonkirjat läpi.

Seppo Pesonen esitteli meille kirjaston. Sieltä löytyy 10 000 suomalaista kirjaa, onhan Eskilstunan väestöstä 17 tuhatta joko toisen tai kolmannen polven suomalaisia! Se on aika iso prosentti sadan tuhannen ihmisen kaupungista.

Kuinka ollakaan, ensimmäisessä hänen esittelemässään hyllyssä oli kirja Matkalla Ruijassa, jonka on kirjoittanut merikarvialainen kirjailija Juhani Syrjä.

Matkan tuotoksia:

Saimme hankkeestamme tietoa Ruotsin puolelle, kun Sisuradon Erno Heinolainen haastatteli meitä ohjelmassa Kohtauspaikka. Samoin Ruotsin-suomalaisen toimittaja Matti Pilhjärta haastatteli meitä.

- Heinolainen kertoi, että jos löydämme jonkin mielenkiintoisen jutun monennen polven merikarvialaisista, voimme antaa hänelle vinkin
- tapasimme siirtolaisia Suomi100- telttatapahtumassa. Selvisi, että arkistoa esitelleen Seppo Pesosen vaimo on siikaslaisen Antti Kalliomäen sukua
- saamme haastattelun Anttilan pariskunnasta, jotka ovat asuneet maassa jo 60 vuotta.

LUENTO LA 11.3.2017 KOULUKESKUKSEN AUDITORIOS SA MERIKARVIALLA

Jouni Korkiasaari Siirtolaisuusinstituutista luennoi lähes kolme tuntia yleisesti siirtolaisuudesta. Luennon pääpaino oli kuitenkin Amerikkaan lähtemiseen liittyvät asiat.

Tilaisuuden puolivälissä pidettiin kahvitauko, jonka Merikarvian UusMartat olivat järjestäneet omaan lukuunsa. Tauon aikana oli



Juhani Korkiasaari

mahdollisuus tutustua Siirtolaisuusinstituutin vastavalmistuneeseen suomenkieliseen roll up -näyttelyyn siirtolaisuudesta. Näyttelyyn sisältyi yhteensä 10 aiheesta kertovaa suurta roll up kuvataulua, joiden ensiesittely Suomessa tapahtui Merikarvialla.

Luennon päätteeksi oli mahdollisuus esittää kysymyksiä ja keskustella aiheesta. Luento oli sisällöltään erittäin laadukas ja monipuolinen sekä sisälsi mm. videoita, musiikkia ja power-point esityksen. Hienosta luennosta pääsi nauttimaan yli 70 henkilöä ympäri Suomea. Luentotilaisuutta pidettiin onnistuneena tapahtumana ja suuri yleisö toivoi vastaavanlaisia luentoja jatkossakin. Luennon jälkeen Jouni Korkiasaari lahjoitti Sukujen Sillan käyttöön upean kirjasarjan, jotka ovat Siirtolaisuusinstituutin kustantamia. Kirjat lahjoitettiin edelleen Merikarvian kirjastoon kaikkien lainattavaksi ja luettavaksi.



TV-kuvaus kirjastossa

KOULULAISPROJEKTI TAMMI-MAALISKUU 2017

Asiantuntija Erkki Vanhatalo sekä Merikarvian Yhteiskoulun (yläkoulu) historian opettaja Timo Sirén yhdessä toteuttivat keväällä tammi-maaliskuussa 7 lk oppilaiden kanssa siirtolaisuuteen liittyvät oppitunnit ja tuottivat materiaalia siirtolaisuudesta myös muiden koululaisten käyttöön. Opetusohjelmaan oli varattu

tätä varten 6 oppituntia. (Vertailun vuoksi; Talvisota-aihetta käsitellään 2 oppituntia). Koululaisprojektissa mukana yhteistyössä oli myös Merikarvian kunta, koulun muuta henkilökuntaa sekä Merikarvian kunnan kehittämisjohtaja Aki Ruotsala, joka oli sopinut Lounais-Suomen TV-toimituksen uutispäällikön kanssa TV-kuvauksista (kuvauspäivä 22.3.2017) koululaisprojektista. Koululaisprojekti huomioitiin valtakunnan päämediassa sekä radiossa että TV-kanavalla. Projektista kuvattua materiaalia esitettiin kolmessa eri YLE:n TV-uutislähetyksessä ajalla 23.-24.3.2017 sekä radiossa 23.3.2017, useasti päivän aikana. Yle Satakunnanradio otti ohjelmansa teemaksi siirtolaisuuden kyseisenä päivänä. (Valokuvia)

KIRJASTONÄYTTELY

Jouni Korkiasaaren tekemä Roll up näyttely siirtolaisuudesta, joka oli esillä myös luennon aikana, jatkoi Merikarvian kirjastossa ajalla: 15.3.-12.4.2017. Merikarvian kirjastossa käy keskimäärin n. 200 henkilöä päivässä. Jari Stenroos ja Erkki Vanhatalo toimivat näyttelyn esittelijöinä sekä Merikarvian kirjastonäyttelyssä. Näyttelyyn kävi tutustumassa henkilöitä useilta paikkakunnilta eri puolelta Suomea. Näyttelyä esiteltiin erikseen yksityisesti 30 hengelle.

HONKAJÄRVEN NÄYTTELY

Merikarvian Honkajärvellä pidettiin siirtolaisuusnäyttely 14 -15.4.2017. Näyttely oli kaikilta osiltaan erittäin onnistunut. Sitä kävi katsomassa n. 70 henkilöä ja monet viihtyivät paikalla kaksi-kolmekin tuntia, sillä katsottavaa ja luettavaa riitti ja samalla nähtiin tuttuja vuosien takaa. Paikalle saapui henkilöitä ainakin 15 eri paikkakunnalta mm. Seinäjoelta, Orivedeltä, Tampereelta, Helsingistä, Espoosta, Kirkkonummelta, Turusta, Raumalta, Eurajoelta, Porista, Kankaanpäästä sekä lähialueen kylistä. Näyttely toteutettiin yhdessä Honkajärven Sukuseuran ja Honkajärven Marttojen kanssa, jotka järjestivät näyttelytilat. Jari Stenroos toimi näyttelyn oppaana ja esittelijänä sekä kertoi siirtolaisuudesta mm. Honkajärveltä lähteneistä yli 100 henkilöstä sekä hankkeen aikana löytyneistä uusista Amerikan sukulaisistaan. (Valokuvia)

PIRTUA JA ENTISTÄ ELÄMÄÄ la 5.8.2017 klo 14:00 -16:15

Ravintola Rantahuoneella pidettiin kaksi luento pirtua ja entistä elämää aiheesta. Aiheen tiimoilta oli suora yhteys vuonna 1915 Merikarvialaiseen henkilöön hänen Amerikan reissunsa jälkeisestä ajasta, kun hän palasi takaisin Me-



Honkajärven näyttely.



Luento "Pirtua ja entistä elämää" Rantahuoneella.

rikarvialle ja ryhtyi pirtupoliisiksi. Luentoihin osallistuin 124 henkilöä ja luennoitsijoina toimivat Turun yliopiston tutkija Anni Ruohomäki kertoi pirtun salakuljettajista sekä niihin liittyvistä oheistapahtumista Merikarvian alueella sekä maisteri Juhani Mellanoura, joka kertoi mm vaietuista sota-ajan tapahtumista sekä pontikankeitosta yms. (Onko Altilla valokuvia?)

PIRTUA JA ENTISTÄ ELÄMÄÄ jatkoluento ja keskustelupaneeli Ouraluodolla la 5.8.2017 klo 16:30 -21:00

Klo 16:30 alkoi Krookan rannasta Ouraluodolle, jonne kuljettiin entisajan salakuljetusreittiä pitkin. Perillä entisellä luotsiasemalla Anni Ruohomäki piti jatkoluennon kieltolakiajan pirtun ym. salakuljetuksesta Merikarvian alueella. Tilaisuuteen oli kutsuttu Merikarvian kunnan kulttuurisihteeri, veneyrittäjiä, Merikarvia-seuran ja matkailuoppaiden sekä Pohjois-Satakunnan Lieder yhteistoiminta-alueiden edustajia sekä useiden eri toimialojen

edustajia. Keskustelupaneelin aiheena oli mm. Sukujen Silta-hankkeessa tehtyjen tapahtumien jatkoehdyntämisestä hankkeen jälkeen tulevana vuosina. Ideoita syntyi erittäin paljon aiheen ympärille, jota Merikarvian kunnan kulttuurisihteeri Annu Valonen kirjasi ylös jatkoa ajatellen. Yleinen mielipide oli, että nyt on löydetty jotain uutta mm. matkailua ajatellen, joista useampi eri taho hyötyy, kun tämä kaikki saadaan hyötykäyttöön eri toimijoiden kesken. (Valokuvia)

KÄVELYRETKE KROOKAN PERINNE-MAISEMASSA SU 6.8.2017

Kävelyretken oppaana toimi Lauri Hakosalo. Hän kertoi Krookan entisyydestä, rakennuksista, henkilöistä ja historian tapahtumista. Retki oli niin suosittu, että sen suunnittelu on vuodelle 2018 käynnissä. Joitakin parannusehdotuksiakin tuli ja ne tullaan ottamaan huomioon seuraavalla kerralla.



Anni Ruohomäki luennoimassa Ouraludolla.

PIRTUA JA ENTISTÄ ELÄMÄÄ jatkoluento Ouraluodolla su 6.8.2017 klo 15:00 -19:00 Sunnuntaina, kävelyretkien jälkeen, Klo 16:30 alkoi Krookan rannasta tilausristeily Ouraluodolle, jonne kuljettiin entisajan salakuljetusreit-
tiä pitkin. Perillä entisellä luotsiasemalla Anni Ruohomäki piti luennon kieltolakiajan pirtun ym. salakuljetuksesta Merikarvian alueella. Luennon jälkeen kaikilla oli mahdollisuus osallistua keskusteluun miten eri toimijat voisivat hyödyntää Sukujen Silta-hankkeen aikana saatuja tuloksia. Yleisenä keskustelun aiheena oli. Pääsääntöisesti kaikki mukana olleet henkilöt esittivät samanlaisia toiveita kuin edellisen päivän matkalle osallistuneet asiantuntijat.

MUUTA:

AINEISTOT

Sukujen Silta on onnistunut saamaan paljon yhteydenottoja, joissa siirtolaisiksi lähteneet tai siirtolaisten sukulaiset ovat kertoneet tiedoksi ja lähettäneet sähköpostilla omia tarinoitansa aiheeseen liittyen, sekä ovat kertoneet sukulaisista. Aineistoa siirtolaisuudesta on onnistuttu saamaan paljon. Näistä tiedostoista saadaan tutkimusaineistoa useaksi vuosiksi eteenpäin.

TIEDOTTAMINEN

Tiedottaminen on yksi tärkeimpiä ja haastavampia asioita hankkeessa kuin hankkeessa. Onnistuimme kuitenkin siinä asiassa erittäin hyvin. Sanomalehdet, televisio, radio, sekä sosiaalinen media, perinteinen kirjeposti, sekä

Sukujen Sillan oma tiedotusorganisaatio pitivät siitä huolen, että koko hankkeen ajan oli jotain uutta ja kiinnostavia uutisia tarjolla.

Sukujen Sillan nettisivut pidettiin ajan tasalla koko hankkeen ajan ja sivut jatkavat toimintaansa Hakosalon serkusten kustantamana.

Aktiivinen Pohjois-Satakunta on ollut mukana tiedottamassa hankkeen tapahtumista ym. asioista erittäin aktiivisesti omien kanaviensa kautta ja auttanut moni tavoin useissa asioissa hankkeen aikana.

Heidän avustuksella on Pohjois-Satakunnan alueella aktivoitu siirtolaisuusaiheesta monin eri tavoin. Aktiivinen Pohjois-Satakunnan julkaisema Satasilta lehti teki myös hienon jutun Sukujen Silta hankkeesta, joka julkaistiin 16.6.2017.

HANKKEEN YHTEISTYÖKUMPPANIT SUOMESSA

Hankkeessa oli lukuisia yhteistyökumppaneita, niin Merikarvialla kuin muuallakin päin Suomea. Tärkeimmäksi yhteistyökumppaniksi muodostui Turussa sijaitseva Siirtolaisuusinstituutti, jonka kanssa on sovittu, että yhteistyötä jatketaan leader hankkeen jälkeenkin.

YHTEISTYÖKUMPPANI USA:SSA

Kaj Rekola on toiminut USA:n yhteistyökumppanina. Hänellä on vahvat sukusiteet myös Merikarvialle ja asuu nykyään Yhdysvalloissa. Hän on kirjoittanut nyt julkaisuja siirtolaisten Finnish American Reporter lehteen USA:ssa. Lehteä toimittaa Finlandia University, Hancock, MI USA. Lehden levikki on Yhdysvallat ja Kanada kokonaisuudessaan. Sukujen Silta hanke on saanut hänen avustuksellaan näkyvyyttä sekä yhteydenottoja Yhdysvalloista ja Kanadasta.

Kaj Rekolan terveiset 3.10.2017 ”Kiitos teille kaikille täältä läntiseltä pallonpuoliskolta. Ainakin tuolla isojen järvien seudulla ja Kanadassa olleen tietoisia (Sukujen Silta) projektista, Finnish American Reporter -kuukausijulkaisuun kirjoittamani artikkelin johdosta”

HANKKEESSA OLEVAT TALKOOTYÖT

Talkootyönä voitiin kustantaa 1850 euron oma-

rahoitusosuus hankkeessa. Talkootyön tunteja tarvittiin 124, jotta tuo määrä täytyisi. Hankkeeseen tarvittavat talkootyöt tehtiin Sukujen Sillan eri tapahtumien järjestelyiden yhteydessä.

AMERIKKAAN LÄHTENEIDEN TIETOJA

Talkootunteja henkilöiden etsimiseen on kertynyt kaikkiaan noin 3000 tuntia. Suurin osa tunteista tuli etsiessämme siirtolaisiksi 1800-1900-luvun vaihteessa Amerikkaan lähteneistä henkilöistä, jotka ovat syntyperäisiä merikarvalaisia tai ilmoittaneen kotipaikakseen Merikarvian. Tietoja etsittiin useista eri tietolähteistä, niin Suomesta kuin ulkomailtakin. Näiden henkilötietojen etsinnät suoritettiin kolmen henkilön voimin, joista Venhon Jouko teki pääosin kotimaan haut ja hän teki mittavimman talkootyön henkilöiden etsinnässä. Heikkilän Veikoltakin saatiin arvokasta tietoa erittäin paljon ja Stenroosin Jari haki tiedot ulkomaisista tietokannoista. Näitä kerättyjä tietoja yhdistellään ja niistä tullaan muodostamaan Merikarvia-seuran nettisivuille Amerikkaan lähteneistä luetelot, kunhan ne saadaan kirjoitettua puhtaaksi. Merikarvian seurakunnan tietojen mukaan

Merikarvialta olisi lähtenyt Amerikkaan 1234 henkilöä ja palaneita olisi ollut vain 13. Nämä tiedot sisältävät saattavat sisältää virallisesti lähteneet ja palanneet, mutta meidän tutkimuksemme mukaan olemme löytäneet jo yli 1700 henkilöä, jotka lähtivät Amerikkaan suuren rahan ja seikkailun toivossa kullalla hiekoitettuja katuja katsomaan. Lähteminen Merikarvialta oli suhteellisen helppoa, koska Merikarvialla jo 1800-luvun loppupuolelta alkaen sijainneet kaksi amerikanlaivalinjan lipunmyyntikonttoria sekä Krookan satamasta lähteneet matkustajahöyryalukset ohjasivat aikanaan myös alueemme maastamuuttovirtoja. Moni lähtikin väärillä papereilla ja niitä ei siten tilastoitu ollenkaan. Väärät paperit voi ostaa Porin torilta, kuten monet siihen tilaisuuteen tarttuivatkin. Yksi suuremmista syistä väärillä papereilla lähteneistä olikin pelko joutua Venäjän armeijan palvelukseen.

JATKUVUUS

Sukujen Silta jatkaa tutkimuksia talkoovoimin, vaikka Leader hanke loppuikin. Niistä kerromme nettisivuilla myöhemmin.

4.10.2017 **Jari Stenroos**



Krookka-kävely kiinnosti. Kävelyn aikana alueen historia tuli esille monipuolisesti.